

Belgia - jeden kraj - dwa systemy szkolnictwa: wpływ konfliktu językowego na politykę oświatową

Gabriela Meinardi

Biblioteka Instytutu Neofilologii - Sekcja Romańska. Uniwersytet Pedagogiczny
im. KEN w Krakowie

Streszczenie

W artykule zaprezentowano system oświatowy w Belgii z uwzględnieniem struktury poszczególnych szczebli szkolnictwa. Przedstawiono głównie sytuację szkolnictwa wyższego, wydobywając specyfikę odrębnych systemów kształcenia w dwóch strefach językowych - francuskiej i niderlandzkiej. Naświetlono też rys historyczny wpływu konfliktu językowego na politykę oświatową w Belgii. Najwięcej miejsca poświęcono systemowi kształcenia bibliotekarzy w tym kraju, prezentując główne ośrodki we wspólnocie francuskiej, które przygotowują studentów do zawodu bibliotekarza-dokumentalisty.

Słowa kluczowe

Belgia, system oświatowy, szkolnictwo wyższe, kształcenie bibliotekarzy, konflikt językowy

Belgia, jak rzadko który kraj na świecie, najmniej definiuje się poprzez swoje granice, jednorodną kulturę i tradycję, jednobarwnych mieszkańców, wspólną przestrzeń i stolicę. Belgia definiuje się bowiem przez to, co Belgowie - Flamandowie, Walonowie i Brukselczycy - mają w sercach i w głowach, co wynieśli między innymi ze szkoły na kolejnych szczeblach edukacji. I chociaż każdy z nich powie, że bardzo różnią się między sobą, to jednak to, czym i jak się różnią układa się w mozaikę, która spina ten trochę dziwny kraj, jedyną w swoim rodzaju klamrą [1].

System oświatowy

Belgia administracyjnie podzielona jest na trzy regiony (Flandrię, Walonię i Brukselę) i trzy strefy językowe (germańska Flandria z językiem niderlandzkim - 57,5 %, romańska Walonia z językiem francuskim - 42 % i niewielka niemiecka enklawa językowa - 0,5 % we wschodniej części kraju). Bruksela jest miastem dwujęzycznym, gdzie obowiązują dwa języki narodowe - francuski i niderlandzki. Każda z grup językowych posiada pełną autonomię kulturową i językową, natomiast treści obu kultur mają zapewnione stałe miejsce we wspólnym edukacyjnym kanonie wykształcenia ogólnego.

Szkolnictwo w Belgii odzwierciedla niejako strukturę narodo-wo - językową państwa. Każda z grup posiada autonomiczny system oświatowy z własnym Ministerstwem Edukacji. Belgijskim szkolnictwem kieruje więc dwóch ministrów edukacji - jeden odpowiada za szkoły francuskojęzyczne i niemieckojęzyczne, a drugi za niderlandzkojęzyczne. Kontrola całego systemu edukacyjnego prowadzona jest przez inspektorów państwowych lub regionalnych. Do zadań nadzoru szkolnego należy stała ocena realizacji państwowego minimum programowego i polityki językowej oraz weryfikacja dyplomów nauczycielskich [2].

Kształt współczesnej oświaty belgijskiej został wypracowany w bólach procesu nazywanego „wojną szkolną”. Po zwycięstwie socjalistów w wyborach w 1954 roku ówczesny minister edukacji narodowej, Léo Collard, wprowadził duże zmiany w resorcie redukując subwencje dla szkolnictwa społecznego (katolickiego), cofnął też pewną liczbę „nominacji nauczycielskich” w szkolnictwie państwowym. Celem socjalistycznego ministra było podważenie mocnej pozycji kościoła w szkolnictwie średnim, zwłaszcza zawodowym, na terenie Flandrii. Projekt przewidywał też, że absolwenci prywatnych seminariów nauczycielskich, aby uzyskać prawo do nauczania, muszą zdać egzamin przed komisją składającą się w połowie z wykładowców szkół państwowych, co wywołało gwałtowny protest katolików, a Partia Społeczno-Chrześcijańska powołała Narodowy Komitet Swobód Demokratycznych, który zorganizował wiele potężnych demonstracji.

Socjaliści, jako zwolennicy szkoły laickiej, stracili wkrótce dużą część poparcia społecznego i w kolejnych wyborach w 1959 roku zostali zepchnięci do opozycji. W 1958 roku król Belgii Boudouin I powierzył misję utworzenia rządu sprawdzonemu politykowi Gastonowi Eyskensowi, który doprowadził do zawarcia „paktu szkolnego” przez przedstawicieli trzech partii. Wynegocjowany układ został oparty na założeniu bezpłatnego nauczania i swobodzie wyboru szkoły dla dzieci.

Pomimo dużego obciążenia finansowego dla państwa, rozwiązanie to było ogromnym sukcesem - likwidowało bowiem podstawę sporu wyznaniowego, który towarzyszył Belgii od początku jej istnienia. Obecny system oświatowy opiera się nadal na tej umowie. Szkoły społeczne wciąż mają przewagę w kształceniu młodzieży w Belgii [3].

System oświatowy Belgii został więc ukształtowany w trakcie sukcesywnej przebudowy i dzięki wprowadzeniu nowatorskich reform. Jego funkcjonowanie i struktura zależne są od wielu czynników wewnętrznych i zewnętrznych. Podobnie jak w innych krajach UE, oświata rozumiana jest tu jako proces upowszechniania wykształcenia na kolejnych szczeblach nauczania oraz system instytucji szkolnych i pozaszkolnych. Zarówno w Belgii, jak i w innych państwach UE, system oświatowy przechodzi ciągle zmiany, które decydują o dalszym jego funkcjonowaniu.

Struktura szkolnictwa

Struktura szkolnictwa w Belgii, podobnie jak i innych krajach UE, oparta jest na kilku szczeblach nauczania: przedszkole, szkoła podstawowa, szkoła średnia, szkoły wyższe. Przedszkola (*école maternelle*) - 3-letnie, nieobowiązkowe, są bardzo popularne i atrakcyjne, o czym świadczy fakt, że aż około 90 % rodziców umieszcza dzieci w tych placówkach, a 5-latki uczęszczają do nich w 100%. Przedszkola najczęściej związane są organizacyjnie ze szkołą podstawową. Obowiązek szkolny zaczyna się w wieku 6 lat i trwa przez 9 lat. Po 6 latach szkoły podstawowej (*école primaire*), bezpłatnej i jednolitej, która podzielona jest na trzy 2-letnie bloki edukacyjne dostosowane do potrzeb i możliwości dzieci, uczniowie kończący cykl kształcenia początkowego otrzymują dyplom (*certificat d'études de base*) uprawniający do podjęcia nauki w szkole średniej.

Przybliżenie systemu kształcenia na poziomie średnim pozwoli na pewno lepiej zrozumieć stopień przygotowania uczniów do nauki na poziomie wyższym. W szkole średniej uczeń ma do wyboru dwa rodzaje kształcenia: tradycyjne (*traditionnel*) i tak zwane odnowione (*rénové*). Kształcenie tradycyjne zbudowane jest na dwóch kolejnych 3-letnich cyklach programowych. Te z kolei dzielą się na dwa typy szkoły: klasyczny (*humanités anciennes*) i humanistyczny (*humanité moderne*). W większości przypadków ośrodki realizujące kształcenie tradycyjne to placówki prywatne podległe instytucjom kościelnym, działające w regionie flamandzkim. Ten typ edukacji przygotowuje kandydatów przede wszystkim do szkolnictwa wyższego [4].

Kształcenie odnowione obejmuje wyłącznie przedmioty wybranej specjalizacji, która jest wprowadzeniem do przyszłego kierunku studiów wyższych czy też wszelkich form kształcenia zawodowego. Kształcenie to oparte jest na trzech 2-letnich cyklach nauczania:

- cykl obserwacji z jednolitym programem ogólnokształcącym,
- cykl orientacji z możliwością wyboru specjalizacji dalszego kształcenia,
- cykl determinacji z programem ograniczonym do wybranych przez uczniów kierunków specjalizacji, przygotowuje również do studiów wyższych lub do tzw. doskonalenia zawodowego.

W Belgii w obecnym systemie zreformowanej państwowej szkoły średniej istnieją trzy ścieżki kształcenia :

- pierwsza, zwana tranzytową, pozwala uzyskać wykształcenie ogólne techniczne lub artystyczne i przygotowuje do studiów wyższych,
- druga, kwalifikacyjna, pozwala na zdobycie wykształcenia technicznego, artystycznego lub zawodowego, dającego możliwość uzyskania pracy bezpośrednio po ukończeniu szkoły średniej - jej absolwent ma jeszcze do dyspozycji kilka rocznych opcji doskonalenia zawodowego,
- trzecia, finalizująca, to cykl, w którym uczeń po zapoznaniu się z programem wspólnym dla wszystkich może wybrać roczny kurs przygotowawczy do szkoły wyższej lub roczną specjalizację w kierunku zawodowym.

Uczniowie, którzy zdecydowali się na szkołę średnią przygotowującą do podjęcia studiów wyższych, zobligowani są do przystąpienia do egzaminu maturalnego. Świadectwo maturalne poza ocenami zawiera też krótki opis ucznia i jest przepustką na studia wyższe. Podczas gdy we Francji matura jest egzaminem prestiżowym, pełniącym funkcję egzaminu wstępnego na wszystkie studia, w Belgii nie ma tego wymiaru, aczkolwiek wszyscy kończący szkołę średnią mają prawo podjęcia studiów wyższych.

Szkolnictwo wyższe

Z legislacyjnego punktu widzenia, podobnie jak w przypadku szkół podstawowych i średnich, istnieją dwa zupełnie oddzielne systemy szkolnictwa wyższego: flamandzki i społeczności francuskojęzycznej. W artykule skoncentrowano się przede wszystkim na szkolnictwie wyższym francuskojęzycznym i instytucjach, które przygotowują do zawodu przyszłych bibliotekarzy i dokumentalistów.

W obu systemach językowych można wyróżnić dwa tradycyjne sektory: uniwersytecki i pozauniwersytecki (kolegia wyższego szkolnictwa zawodowego ukształtowane na wzór uniwersytecki oraz instytuty edukacji wyższej).

Kolegia oferują głównie programy na wyższym poziomie zawodowym, obejmującym jeden cykl kształcenia, trwający 3 lata (w części francuskiej niekiedy 4 lata), zapewniającym głównie edukację opartą na wiedzy naukowej. Należy podkreślić, że reformy prawne lat 90-tych XX w. doprowadziły do podniesienia rangi i znacznej integracji szkół sektora pozauniwersyteckiego, w skład którego wchodzi obecnie 29 flamandzkich *hogescholen*, 30 francuskojęzycznych *hautes écoles* i 21 instytutów wyższego szkolnictwa artystycznego, w tym architektury.

Uniwersytety natomiast oferują tylko akademickie programy kształcenia. Po ukończeniu pierwszego cyklu (2-3 lata) uzyskuje się stopień kandydata. Otrzymany dyplom daje podstawy wiedzy do drugiego poziomu. Aby otrzymać tytuł licencjata (odpowiednik polskiego magistra) konieczne są dalsze studia trwające 2-3 lata. Większość programów drugiego cyklu zawiera końcową dysertację prezentowaną na ostatnim roku studiów, która stanowi raport na temat uczestnictwa studenta w programie badawczym. Po zakończeniu drugiego poziomu można podjąć studia akademickie uzupełniające lub zaawansowane, trwające od roku do dwóch lat. Ten trzeci cykl studiów prowadzi do doktoratu, a jego uzyskanie trwa minimum 2 lata i poprzedza go publiczna obrona pracy doktorskiej.

Belgia, jako niewielki kraj, posiada bogatą, prawie 600-letnią tradycję szkolnictwa wyższego. Znany Uniwersytet Katolicki Leuven założony w 1425 roku dzięki fundacji papieża Marcina V, to jedna z najstarszych i najbardziej zasłużonych uczelni katolickich na świecie. Już w XVI wieku stał się on centrum humanizmu; tu żył i pracował przez 4 lata Erazm z Rotterdamu. Uczelnia do dziś zachowała strukturę uniwersytetu średniowiecznego - składa się z 14 wydziałów, z których najważniejsze to: teologiczny, filozoficzny, medycyny i sztuk.

Obecnie w Belgii działa 8 flamandzkich i 9 francuskojęzycznych uniwersytetów, a ich wielkość jest bardzo zróżnicowana. Uniwersytety belgijskie, podobnie jak w Polsce, mają strukturę wydziałową, dzielą się na departamenty, a te na jeszcze mniejsze jednostki.

W Belgii istnieją trzy typy szkół wyższych: państwowe, katolickie i prywatne świeckie. Różnice, dzielące je w początkach działalności, uległy zmniejszeniu z powodu osłabienia napięć na tle religijnym i złagodzeniu sporów językowych dzięki federalizacji [5].

Wcześniej, w czasie panowania króla Baudouina I miał miejsce jeden z najbardziej gorących sporów językowych w Belgii. W 1963 roku parlament uchwalił ostateczną wersję ustawy językowej, która podzieliła kraj na trzy obecnie funkcjonujące obszary językowe. Spór jednak powrócił w 1966 roku, kiedy Flamandowie nie chcieli, aby na starym i bogatym w tradycje Katolickim Uniwersytecie Leuven obowiązywały dwa języki. Konflikty nie złagodziły nawet słowa króla, nawołujące do porozumienia, przez okna biblioteki wyrzucano francuskie książki, doszło do aktów wandalizmu, strajkowali studenci i profesorowie. Z Leuven uciekli wszyscy, którzy mówili po francusku. Starą bibliotekę podzielono, parzyste numery zostały w Leuven, nieparzyste poszły w ślad za „Francuzami”. Ostatecznie w 1968 roku na skutek tej kontrowersji językowej stary Katolicki Uniwersytet Leuven podzielony został na dwie niezależne instytucje: Uniwersytet niderlandzkojęzyczny (Katholieke Universiteit Leuven) z siedzibą w Leuven (Lowanium) i Uniwersytet francuskojęzyczny (Université Catholique de Louvain) z siedzibą w oddalonym o 20 km na południe od Brukseli - Louvain - la Neuve.

Trochę później, w efekcie podobnej rewolty, podzielił się też Wolny Uniwersytet w Brukseli [6].

W połowie lat 60-tych XX wieku w ramach programu „ekspansji uniwersyteckiej” doszło do utworzenia nowych ośrodków akademickich w Antwerpii i w Mons, a kilka starych ośrodków zdecydowało się na wyodrębnienie i przeniesienie niektórych wydziałów do Kortrijk, Nivelles, Gembloux, Namur i Ottignies w celu wzmocnienia istniejących tam szkół wyższych.

System kształcenia bibliotekarzy

Pomimo tak dużej liczby uniwersytetów, kształcenie bibliotekarzy oferują tylko niektóre. We wspólnocie francuskiej edukacja bibliotekarzy odbywa się głównie na szczeblu zawodowym. Żadna z uczelni nie organizuje studiów podyplomowych z bibliotekoznawstwa i informacji naukowej. Działają wyższe szkoły zawodowe, kształcące bibliotekarzy i dokumentalistów na poziomie licencjatu, a niektóre uniwersytety (ULB i Uniwersytet Louvain - la Neuve) prowadzą studia drugiego stopnia przeznaczone dla absolwentów różnych kierunków studiów 3-letnich i służą głównie przygotowaniu kadry kierowniczej (*Master en STIC*) [7].

Kształcenie na szczeblu zawodowym jest bezpłatne, studenci obciążeni są tylko zakupem materiałów potrzebnych do nauki. Duży nacisk w procesie nauczania kładzie się na rozwijanie umiejętności wyszukiwania informacji w tradycyjnych i elektronicznych źródłach, w tym pozyskiwanie informacji gospodarczych, projektowanie stron www oraz znajomość języka angielskiego. Bardzo ważną rolę pełnią staże w bibliotekach i ośrodkach informacji naukowej (przynajmniej jeden staż odbywa się za granicą).

Aby przybliżyć bardziej szczegółowy profil i program nauczania, wybrano do omówienia główne ośrodki w Belgii, które kształcą bibliotekarzy - dokumentalistów na różnych poziomach. W obecnej epoce, kiedy wraz z nowymi technologiami biblioteki zmieniały swój obraz i funkcje, kiedy nie są już tylko miejscem składowania książek, ale centrami komunikacji, bibliotekarz staje się także animatorem kulturalnym, mediatorem i w pewnym sensie twórcą. Dzięki wydawnictwom elektronicznym społeczeństwo dysponuje niewyobrażalną ilością informacji z różnych źródeł i z tego punktu widzenia obecna funkcja dokumentalisty staje się dziś fundamentalna. Stąd też tak ważne jest jego odpowiednia edukacja i przygotowanie do nowych wyzwań.

Najbardziej znaną i cieszącą się dobrą renomą jest Haute École Paul-Henri Spaak (Wyższa Szkoła Paul-Henri Spaak), która kształci około 2000 studentów w kilku specjalnościach. Jej organizatorem jest Wspólnota Francuska Belgii, a placówka posiada kilka filii w różnych dzielnicach Brukseli: w Anderlecht, Auderghem, Ixelles, Ucele i Nivelles. Jako szkoła pomaturalna, posiada pięć specjalności (ekonomiczna, paramedyczna, pedagogiczna, socjalna, techniczna) i można powiedzieć, że w pewnym stopniu odpowiada kształceniu na poziomie licencjackim w Polsce. Po jej ukończeniu można kontynuować naukę na uniwersytecie na 2-letnich studiach magisterskich. Warunkiem przyjęcia jest jednak zaliczenie roku wyrównującego z ogólnej wiedzy uniwersyteckiej.

Kształceniem bibliotekarzy - dokumentalistów i asystentów socjalnych zajmuje się Wyższy Instytut Kształcenia Socjalnego, Informacji i Dokumentacji (I.E.S.S.I.D.) [8], stanowiący obecnie Departament Wyższej Szkoły PHS i mający siedzibę w dzielnicy Ixelles w Brukseli. Instytut ten założony został już w 1920 roku i przygotowywał początkowo tylko asystentów socjalnych. W 1961 roku program został uzupełniony o nauczanie pomaturalne ze specjalnością praca psychosocjalna. Trzy lata później zaczął kształcić bibliotekarzy - dokumentalistów w trybie nauczania dziennego i został ostatecznie włączony w strukturę Wyższej Szkoły PHS, która powstała w 1996 roku.

Po ukończeniu 3-letniej nauki absolwenci otrzymują tytuł bibliotekarza - dokumentalisty. Takie wykształcenie posiada większość bibliotekarzy pracujących w bibliotekach belgijskich. Program nauczania obejmuje 2400 godzin (50 % teorii i 50 % zajęć praktycznych): warsztaty, seminaria, praktyki i staże w bibliotekach oraz innych placówkach kultury w kraju i zagranicą.

Zajęcia obejmują 4 główne bloki tematyczne: nowe technologie informacji i dokumentacji, zajęcia praktyczne i staże zawodowe, kultura ogólna, nauka języków obcych (niderlandzki, angielski). Mając na uwadze aktualne zmiany i powstanie bibliotek cyfrowych do programu wprowadzana jest maksymalna ilość ICT (nowych technologii informacyjnych i komunikacyjnych), aby przygotować profesjonalistów otwartych na zagadnienia elektroniczne i nowoczesne technologie w dziedzinie bibliotekoznawstwa i dokumentacji. Dlatego też główną osią przygotowania do zawodu bibliotekarza - dokumentalisty jest integracja teorii i przygotowania praktycznego.

Inną szkołą wyższą, w francuskojęzycznej Belgii, poza Brukselą, kształcąca bibliotekarzy - dokumentalistów jest Haute Ecole de Namur - Liège - Luxembourg [9]. Nauka trwa tu również 3 lata w ramach specjalizacji bibliotekoznawstwo i dokumentacja (*bibliothéconomie et documentation*). Absolwent szkoły staje się ekspertem książki nie tylko drukowanej, ale i elektronicznej.

Haute Ecole de Namur - Liège - Luxembourg gwarantuje wysoki poziom kształcenia w zakresie nowych technologii i aktywną naukę języków obcych oraz wsparcie naukowe w rozpoznaniu i zrozumieniu potrzeb użytkowników. Kursy zarządzania księgarnią i praktyczne przygotowanie zawodowe w ramach staży pomagają absolwentom tej szkoły znaleźć pracę w sektorze publicznym (w bibliotekach publicznych, uniwersyteckich, szkolnych, międzywydziałowych lub specjalistycznych, w informacji, mediach, ludotekach, muzeach), jak również w sektorze prywatnym (w ośrodkach informacji, przedsiębiorstwach, bankach, instytucjach kulturalnych, księgarniach, wydawnictwach czy w instytucjach europejskich). Dyplom bibliotekarza - dokumentalisty tej szkoły pozwala na kontynuowanie nauki na wyższym szczeblu i uzyskanie tytułu: *Master* w dziedzinie nauki o książce i bibliotekach lub *Master* w zakresie komunikacji.

Tytuł bibliotekarza - dokumentalisty na poziomie licencjatu można uzyskać również w Haute Ecole de la Province de Liège Léon - Eli Troclet, podlegającą pod Departament Komunikacji i Informacji. Program kształcenia łączy aspekty teoretyczne i doświadczenia praktyczne dzięki stażom i licznym spotkaniom z reprezentantami sektorów socjo-ekonomicznych. Ambicją szkoły jest przygotowywanie studentów, już od pierwszego roku studiów, jako przyszłej kadry specjalistów, wyposażonych w kompetencje zarówno „miękkie” jak i twarde” w ich dyscyplinie. Szkoła wpisując się w ramy procesu Bolońskiego nawiązała różnorodne kontakty z innymi europejskimi placówkami edukacyjnymi, jak również z instytucjami w Ameryce Południowej, Afryce i Azji, dzięki czemu prowadzi owocną wymianę studentów.

Uzyskanie magisterium (*Master en STIC*) możliwe jest na dwóch francuskojęzycznych uniwersytetach: Université Libre de Bruxelles (Wolny Uniwersytet w Brukseli) i Université Catholique Louvain - la - Neuve (Katolicki Uniwersytet Louvain-la Neuve).

Wolny Uniwersytet w Brukseli proponuje kształcenie uniwersyteckie w wielu dyscyplinach, przygotowuje specjalistów zdolnych do wpisania się w strategiczne metody zarządzania informacją i komunikacją. Od 1977 roku ULB był pionierem (początkowo poprzez Sekcję *infodoc*) w przyznawaniu dyplomu uniwersyteckiego w dziedzinie zarządzania informacją. Po ponad 30 latach doświadczeń, obecnie program *Master en STIC* celuje z jednej strony w nauczanie strukturalizacji informacji w szerokim sensie, co wymaga zdolności myślenia abstrakcyjnego i konceptualnego na wysokim poziomie. Z drugiej strony kształcenie to oferuje poznawanie nowych technologii, mając na uwadze zastosowanie operacyjne systemów informacji. To konceptualne i technologiczne nauczanie dołączone zostało do wcześniej istniejącego programu uniwersyteckiego. Dyscyplina wybrana jako pierwsza zostaje wzbogacona kompetencjami w dziedzinie zarządzania informacją i komunikacją. Po dwóch latach nauki student powinien opanować podstawowe wiadomości z kilku dziedzin oddziaływujących na zarządzanie informacją (ekonomia, polityka, filozofia, ideologia) oraz posiąść wiedzę specjalistyczną, taką jak zdolność konceptualizacji procesu wyszukiwania informacji na różnych platformach (bazy danych, bazy pełnotekstowe), tworzenie i zarządzanie systemem informacji, w tym sporządzanie notek dokumentalnych, słowników sterowanych i zarządzania *workflow*. Wielokulturowy Wolny Uniwersytet Brukselski, którego jedna trzecia studentów i badaczy pochodzi spoza Belgii, jest obrazem brukselskiej, codziennej rzeczywistości tego kosmopolitycznego miasta. Dzięki europejskim programom wymiany i współpracy z uniwersytetami całego świata, ULB doskonale wpisuje się w dynamikę badań naukowych, jak i różnorodności nauczania.

Katolicki Uniwersytet Louvain - la Neuve oferuje studentom w ramach *Master en STIC* kierunek bibliotekoznawstwo z pojęciami bibliometrii. Studia trwają 2 lata, po 120 godzin technologii informacji i komunikacji na każdym roku. Nauczanie teoretyczne technik zarządzania bibliotekami poparte jest praktycznym poznaniem poszczególnych działów biblioteki (gromadzenie, katalogowanie, obieg i konserwacja książki). Podczas wykładów dużo miejsca poświęca się metodom ewaluacji i pomiarom zawierającym prawa bibliometryczne. Absolwenci otrzymują dyplom Nauk o książce (*Sciences du livre*) po odbyciu 3 miesięcznego stażu w bibliotece Katolickiego Uniwersytetu Louvain - la Neuve.

Program nauczania obejmuje następujące zagadnienia :

- światową literaturę profesjonalną dotyczącą bibliotek, opartą na głównych czasopismach specjalistycznych („Lectures”, „Cahiers de la documentation”, „Le Documentaliste”, „Bulletin des bibliothèques de France”)
- działalność profesjonalnych stowarzyszeń narodowych i międzynarodowych (ich strony Web, publikacje)
- bazy danych (Ulrich's, LISA, Francis, Citation Index)
- normy ISO dedykowane dokumentacji i bibliotekom, szczególnie katalogowaniu, wymianie danych bibliograficznych, sporządzanie tezaursów, pomiary wyników
- zwiedzanie co najmniej jednej biblioteki akademickiej, publicznej, centrum dokumentacji.

Celem kształcenia na tym kierunku jest poznanie głównych zadań biblioteki i opanowanie zdolności zastosowania badań bibliometrycznych.

Zaprezentowane jednostki nie wyczerpują wszystkich możliwości zdobycia przygotowania do zawodu bibliotekarza - dokumentalisty. W Belgii istnieją też instytuty, które w swojej ofercie programowej proponują naukę systemem wieczorowym m.in. Institut Provincial Supérieur des Sciences Sociales et Pédagogiques (IPSMA) w Hainaut lub Institut Jean-Pierre Lallemand w Brukseli. Ukończenie nauki w tych placówkach pozwala na pracę zarówno w bibliotekach, jak i w zakładach użyteczności publicznej o profilu kulturalnym, instytucjach kultury, takich jak mediateki, ludoteki lub w sektorze prywatnym - zarządzanie archiwami, zasobami muzycznymi lub multimedialnymi.

Pomimo tak wielu możliwości kształcenia, jakie oferują belgijskie szkoły wyższe, tamtejsza młodzież, podobnie jak w innych krajach Unii Europejskiej, nie jest wolna od problemów związanych z realizacją aspiracji życiowych w nowej sytuacji na rynku pracy. Znikają bowiem tradycyjne struktury zatrudnienia, a konieczność wielokrotnych zmian pracy i brak wystarczających kompetencji, by temu sprostać, rodzi niezadowolenie wśród młodego pokolenia.

Belgia zarówno dzięki systemowi kształcenia, jak i pod względem upowszechniania informacji, jest jednym z państw lepiej przygotowanych do rozwiązywania problemów, które niesie globalizacja, a belgijskie szkolnictwo wyższe w pełni wpisuje się w nową przestrzeń europejskiego nauczania wyższego.

Przypisy:

- [1] Orzechowski M., *Belgijska melancholia: Belgia dla nieprzekonanych*, Warszawa, 2011, s. 270.
- [2] Dziewulak D., *Systemy szkolne Unii Europejskiej*, Warszawa, 1997, s. 44-45.
- [3] Łaptos J., *Belgia*, Warszawa, 2005, s. 95.
- [4] Dziewulak D., op. cit., s. 47.
- [5] Nowelizacja Konstytucji z 14 lutego 1994 roku: Belgia jest państwem federalnym składającym się ze wspólnot i regionów.
- [6] Orzechowski M., op. cit., s. 159-160.
- [7] STIC (Sciences, Technologies, Information, Communication - Nauki, Technologie, Informacja, Komunikacja).
- [8] Institut d'Enseignement Supérieur Social des Sciences de l'Information et de la Documentation.
- [9] Szkoła powstała w 2011 r. z połączenia Haute Ecole de Namur i Haute Ecole Blaise Pascal.

Bibliografia:

- [1] *Bibliotekarstwo belgijskie - między tradycją a nowoczesnością* [online], 2013 [dostęp: 2015-01-13]. Dostępny w World Wide Web: http://pbw.gda.pl/bibliotekarstwo_belgijskie.
- [2] Dziewulak D., *Systemy oświatowe UE*, Warszawa 1997.
- [3] *Haute École Paul-Henri Spaak* [online], 2013 [dostęp : 2015-01-13]. Dostępny w World Wide Web: http://fr.wikipedia.org/wiki/Haute_%C3%89cole_Paul-Henri_Spaak.
- [4] Kosętka H., Rogoż M., *Biblioteki Belgii oraz system kształcenia ich pracowników*, „Annales Academiae Paedagogicae Cracoviensis. Studia ad Bibliothecarum Scientiam Pertinentia”, 2008, nr 6, s. 222- 226.
- [5] Łaptos J., *Belgia*, Warszawa 2005.
- [6] Mosakowski R., *Szkolnictwo wyższe w Belgii*, „Forum Akademickie”, [online], 2001, nr 5 [dostęp : 2015-01-26]. Dostępny w World Wide Web: http://forumakad.pl/archiwum/2001/05/artykuly/16-studia_za_granica.htm.
- [7] Orzechowski M., *Belgijska melancholia: Belgia dla nieprzekonanych*, Warszawa 2011.
- [8] *Oświata w Belgii* [online], 2014 [dostęp : 2015-01-26]. Dostępny w World Wide Web: http://pl.wikipedia.org/wiki/Oświata_w_Belgii.
- [9] *Struktura systemu oświatowego w Belgii* [online], 2015 [dostęp : 2015-01-26]. Dostępny w World Wide Web: http://sciaga.pl/tekst/30586-31-struktura_systemu.

Informacja o autorze:

mgr Gabriela Meinardi - starszy kustosz dyplomowany, pracownik Biblioteki Instytutu Neofilologii - Sekcja Romańska. Uniwersytet Pedagogiczny im. KEN w Krakowie, e-mail: gabriela.meinardi@libpost.up.krakow.pl, tel. 12 662 62 07.